Agromežsaimniecības sistēmu attīstība Latvijā

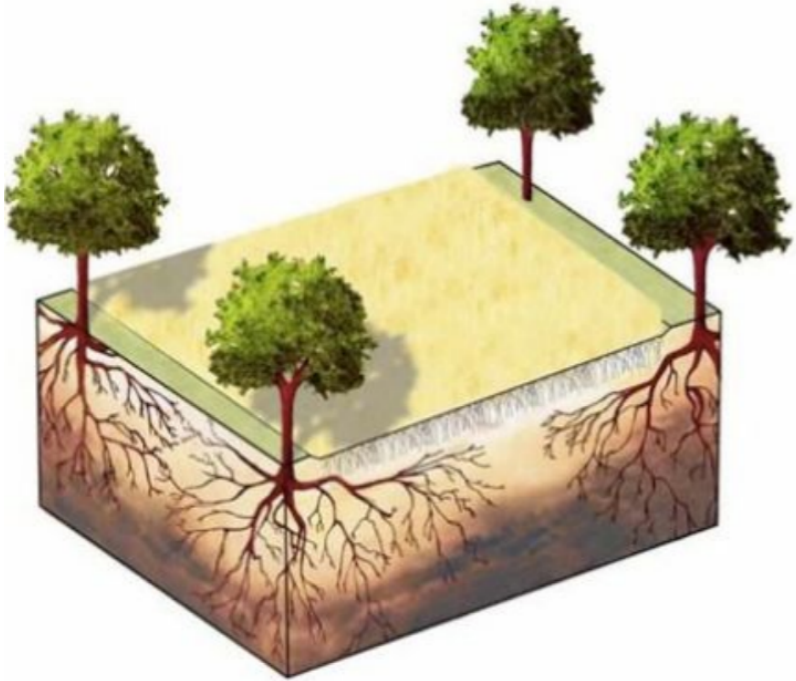

Valters Kinna, Latvijas dabas fonds
valters.kinna@ldf.lv

Saturs

- Definīcija un piemēri
- Ieguvumi
- Piemēri Eiropā
- Piemēri Latvijā

- Likumdošana
- Izaicinājumi

Kas ir agromežsaimniecība?

Agromežsaimniecība ir kopējs apzīmējums zemes lietojuma sistēmām, kurās daudzgadīgi kokaugi (koki, krūmi u.c.) tiek audzēti kopā ar zālaugiem (labību, lopbarību) vai lopiem gan vienlaicīgi telpiski sakārtoti, gan secīgā maiņā. Kokaugi var tikt izvietoti lauku vidū (grupās, rindās) vai malās.

Aleju lauksaimniecība

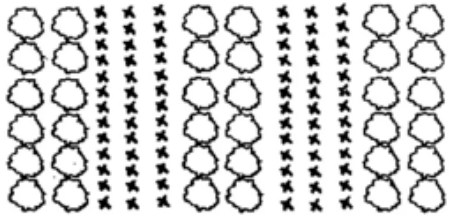

Laukmaļu un pretvēja joslu stādījumi

Parkveida pļavas un ganības un Meža ganības

Meža dārzi

Definīcija un piemēri

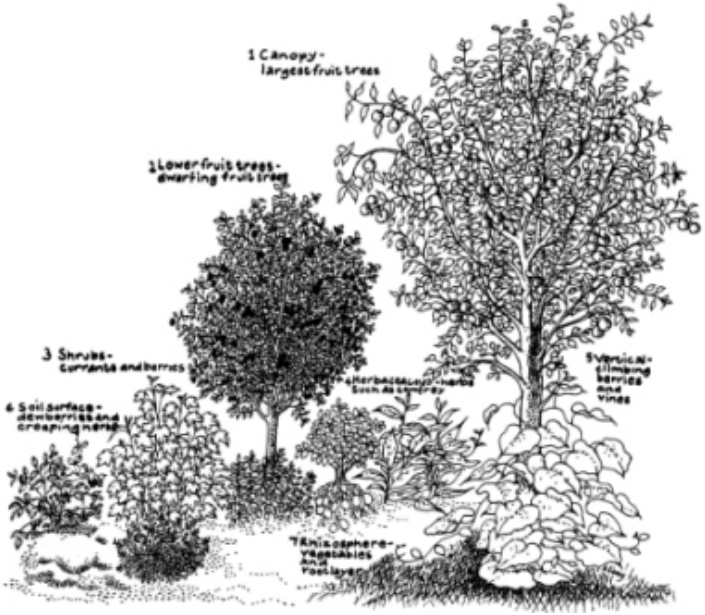

Agromežsaimniecības priekšrocības

Ieguvumi

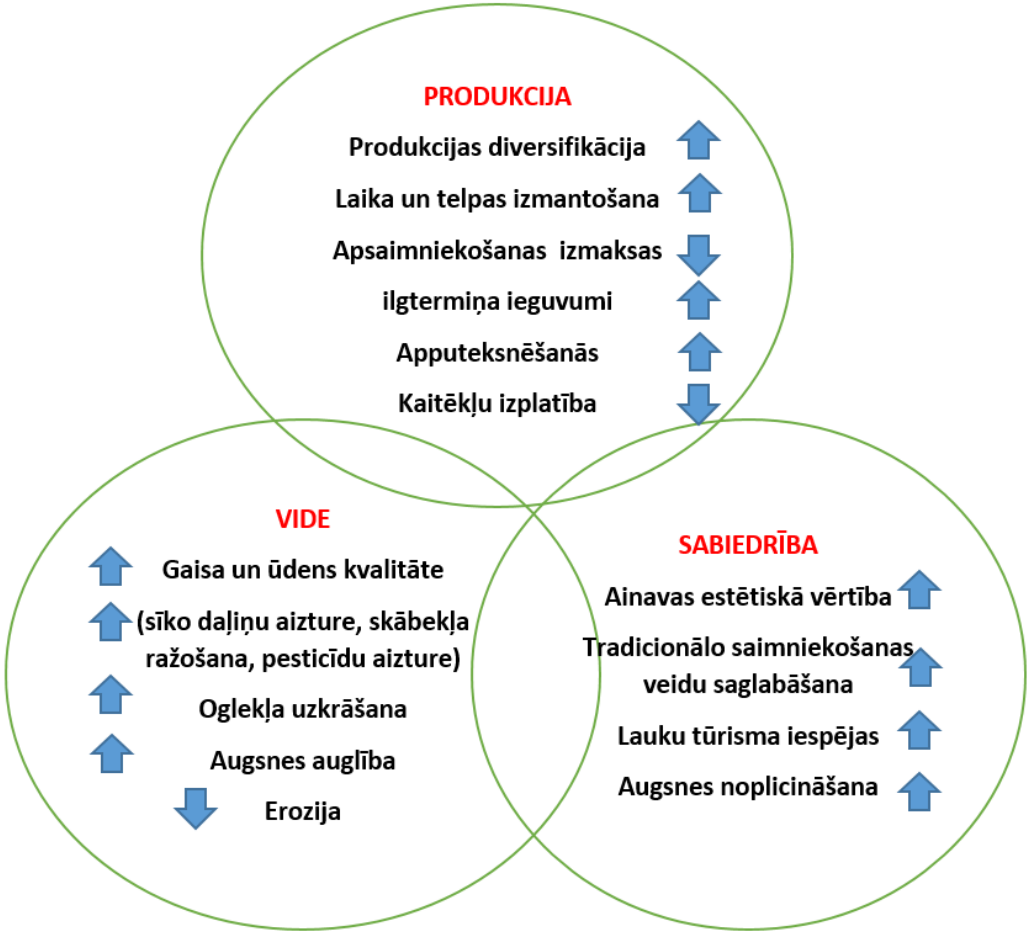

Atvasināts no Eichorn, Paris et al, 2006.

Ieguvumi

Daudzveidīga produkcija

1+1 = vairāk nekā 2;

Potenciāls integrēšanai

Iauksaimniecības produkcija = augļkopība, lopkopība, lauks. kultūras

Mežsaimniecība = koksnes produkti

Citi agromežsaimniecības produkti

Pārtika sēnes (vietējās sugas, šitakē, trifeles, u.c.), augļi (rieksti, ogas, augļi), sulas (bērzi, kļavas, melnais valrieksts, u.c.)

Ārstniecības augi ženšeņ, zāļu tējas, papildu barības (minerālvielas, ārstnieciskas vielas) vielas dzīvniekiem,

Māksla, dekorācijas, ziemassvētku eglītes,

ziedi

Dehesas Dienvidspānijā - 62 % no visiem mājlopiem

Quercus robur L. - akmens ozols (Quercus ilex) - korķozols (Quercus suber)
Melnās Ibērijas cūkas barojas no zīlēm
=> delikatese “Pata negra”
Dzīvotne Ibērijas lūsim un Spānijas Ērglim

Olīvas
Dārzeņi
Graudaugi

Lielbritānija - Agromežsaimniecība Veiklinsā kopš 1994

12m platas joslas kultūraugiem
lazdu audzes starpās
bioloģiskā produkcija (graudaugi -papuve-kartupeļi/ ķirbji-papuve-graudaugi)

Jauktās cietkoksnes sistēmas (osis, skābārdis, Itālijas alksnis *Alnus cordata*, ozols, liepa, kalnu kļava, saldie ķirši, ābeles)
dažādi bioloģiski audzētie kultūraugi starpās

Vācija

Aleju lauksaimniecība ar apsi, robīniju un labību Dienvidvācijā

Tradicionālā un modernā agromežsaimniecība Zviedrijā

Laukmaļu un koku rindu stādījumi oglekļa piesaistei, veicinot virszemes un zemzemes biomasas palielināšanos.

Agropastorālās sistēmas Ziemeļos

Dānija

- Iekļauj meža un skrajmežu ganības;
- Samazinātas amonjaka emisijas;
- Samazināts vēja ātrums; samazina metāna un slāpekļa oksīda emisijas.

Aitu ganības augstvērtīgos ābeļu stādījumos Ziemeļīrijā

Beļģija

Agromežsaimniecības pētījumi Latvijā

Projekts “Daudzfunkcionālu lapu koku un enerģētisko augu plantāciju ierīkošanas un apsaimniekošanas modeļi” Skrīveros, kur:

kokaugu (dažādas kārklu sugas, apses, papeles u. c.) stādījumi ar energokultūru (lupīna, galega, niedru auzene, miežabrālis) pasēju, izmēģināti dažādi mēslošanas līdzekļi.

Kontakts: Dagnija Lazdiņa, dagnija.lazdina@silava.lv

Galvenais secinājums

Pirmajos kokaugu stādījuma vai agromežsaimnieciskās sistēmas izmantošanas gados var sekmīgi kombinēt kokaugu un daudzgadīgo zālaugu audzēšanu vienā platībā, ievācot pilnvērtīgu zālaugu sēklu ražu, optimizējot un paātrināti atgūstot ierīkošanas izmaksas. Šādos stādījumos ienākumi prognozējami 1.–5. gadā un 15. gadā.

ES Biotops 6530* Parkveida pļavas un ganības

Agromežsaimniecība ES politikā un likumdošanā

Līdz šim agromežsaimniecība politikā definēta definēta:

EK Regula Nr. 1305/2013 "Par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai"

Nākotnē agromežsaimniecība pieminēta un atbalstīta:

- **Kopējās jaunās lauka atbalsta politikas plānošanas dokumentos;**
- **Jaunajā stratēģijā «No lauka līdz galdam»;**
- **Jaunajā ES Biodaudzveidības stratēģijā;**

Agromežsaimniecība Latvijas likumdošanā

Agromežsaimniecība Latvijas likumdošanā nav iestrādāta kā zemes lietojuma veids

Iespējamie zemes lietojumi:

- **Plantāciju meži (~800 koki uz hektāru, atkarībā no sugas)**
- **Ilggadīgie kokaugu stādījumi lauksaimniecības zemēs** (laba iespēja ēdamām kokaugu/ krūmu šķirnēm)
- **Augļu dārzi**
- **«Neēdamie» kokaugi lauksaimniecības zemēs – līdz 50 koki/ha**

Tradicionālās ES aizsargājamās dzīvotnes:

- ***6530* Parkveida pļavas un ganības**
- **9070 Meža ganības**

Līdzšinējie izaicinājumi agromežsaimniecībai

- Nepieciešamas ilgtermiņa domāšana
- Zemes nomāšana
- Nepieciešamie sākotnējie ieguldījumi

Kurus kokus? Kuras augu kombinācijas? Kā izplānot ? Kā saglabāt nepieciešamos gaismas apstākļus ?

Kā izmainīsies saimniecības pārvaldība, ieviešot agromežsaimniecību?

Ko tas nozīmē lauka atbalsta maksājumiem ?
Kā samazināt riskus?

Kas notiks, ja es investēšu koku stādīšanā nomātā zemē? Kurš par to maksās vai saņems ?

Paldies par uzmanību! Jautājumi?

Valters Kinna – valters.kinna@ldf.lv

Lietderīgas saites

Vispārēja sapratne par agromežsaimniecību
http://www.worldagroforestry.org/about/agroforestry
http://www.fao.org/forestry/agroforestry/80338/en/
http://solmacc.eu/climate-friendly-practices/agroforestry/
http://www.organicresearchcentre.com/?page=Agroforestry%20farms
http://www.eurafagroforestry.eu/resources/best_practice_examples#p2
https://www.slu.se/en/departments/biosystems-technology/research-facilites/lonnstorp/safe-sites-agroecological-field-experiment/

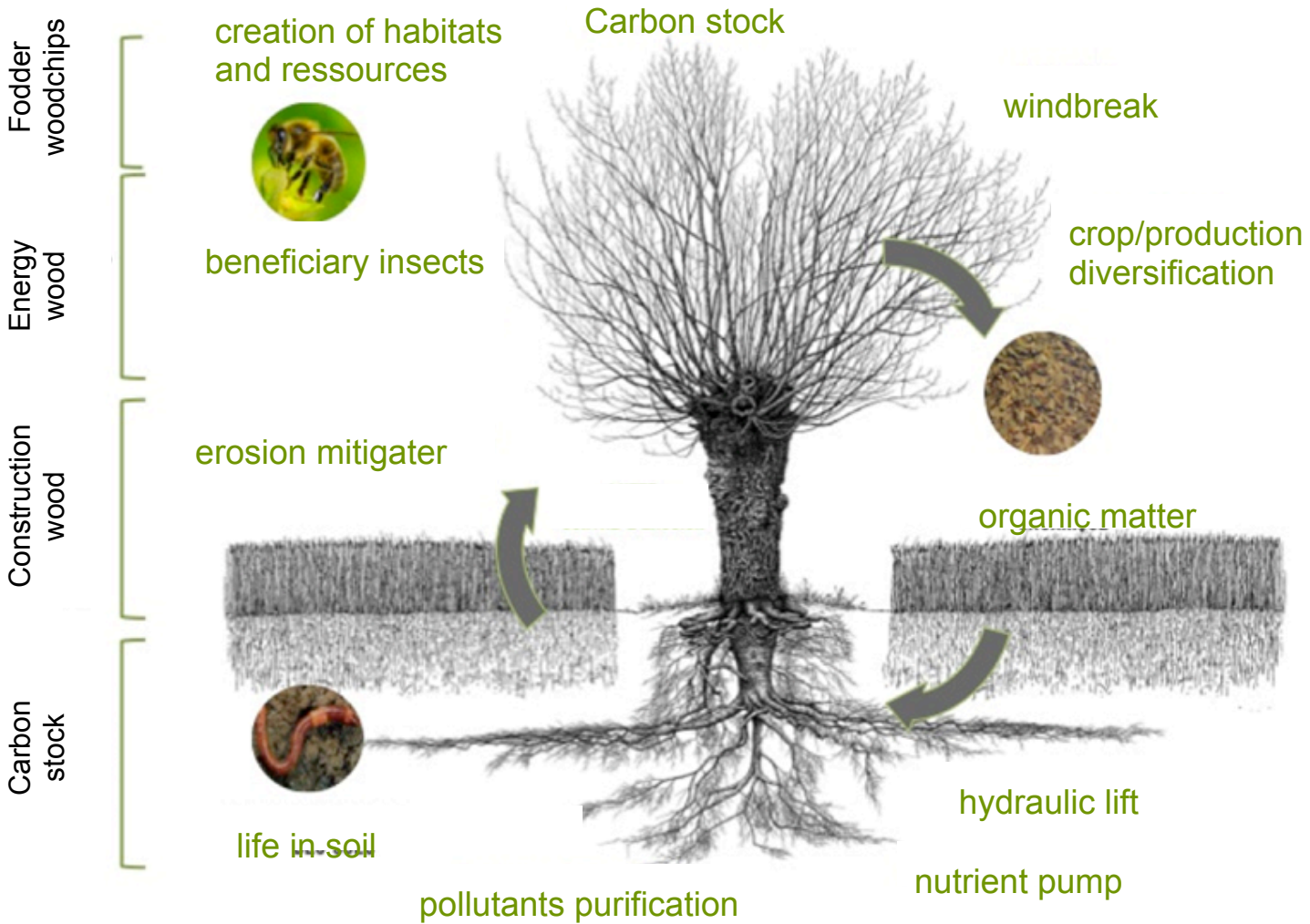
Fodder woodchips
Energy wood
Construction wood
Carbon stock
creation of habitats and ressources
Carbon stock
windbreak
beneficiary insects
crop/production diversification
erosion mitigater
organic matter
hydraulic lift
life in-soil
nutrient pump
pollutants purification